

**Brussels, 18 October 2017
(OR. It)**

EG 13/17

**EUROGROUP 15
ECOFIN 851
UEM 284**

COVER NOTE

From:	Ms Jovita NELIUPSIENE, Permanent Representative of Lithuania to the European Union
date of receipt:	16 October 2017
To:	Mr Carsten PILLATH, Director General, Council of the European Union
Subject:	Lithuania: Draft Budgetary Plan of Lithuania as laid down in Article 6(1) of Reg. (EU) 473/2013 on Common provisions for monitoring and assessing draft budgetary plans and ensuring the correction of excessive deficit of the member states in the euro area

---

Delegations will find attached the Draft Budgetary Plan for 2018 of Lithuania. This document is aimed for discussion in the Eurogroup.

E-MAIL / ~~FAX~~

LIETUVOS NUOLATINĖ ATSTOVYBĖ EUROPOS SĄJUNGOJE
PERMANENT REPRESENTATION OF LITHUANIA TO THE EUROPEAN UNION

Rue Belliard 41-43, 1040 Brussels, Belgium, tel.: + 32 2 771 01 40, faks + 32 2 771 45 97,
e-mail office@eu.mfa.lt, <http://www.eu.mfa.lt>

Mr Carsten Pillath
Director-General
Directorate-General G –
Economic Affairs and Competitiveness
General Secretariat of the Council
of the European Union

16 October 2017 No. (76.3.37) S76-772

IM 10722 2017
16.10.2017

**SUBJECT: THE DRAFT BUDGETARY PLAN OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA
FOR 2018**

Dear Mr Pillath,

Please find attached the Draft Budgetary Plan of the Republic of Lithuania for 2018.

ENCL.: 31 pages.

Ambassador,
Permanent Representative to the EU

 Jovita Neliupšienė

Agnė Metelionytė, tel. +32 240 19803, e-mail agne.metelionyte@eu.mfa.lt

Restored
Lithuania 100

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA

2018 metų Lietuvos biudžeto projektas

2017 m. spalio 16 d.

Turinys

Ižanga.....	3
1. Makroekonominė situacija ir perspektyvos.....	4
2. Fiskalinė politika.....	8
2.1. Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų projekcijos pagal formuojamos politikos scenarijų.....	10
2.1.1. Mokesčių pertvarka 2018 m.....	11
2.1.2. Mokesčių administravimo priemonės 2017-2018 m.....	13
2.1.3. Išlaidų peržiūra - tikslai ir rezultatai.....	18
2.2. LBP ir Stabilumo programos fiskalinių rodiklių palyginimas.....	21
3. LBP ir Europos Tarybos rekomendacijų Lietuvai, LBP ir Europos Sąjungos augimo ir darbo strategijos sąsajos.....	21
4. Metodologiniai aspektai.....	31

Lentelės

1 (0.i) lentelė. Pagrindinės prielaidos.....	5
2 (1a) lentelė. Makroekonominiai rodikliai.....	6
3 (1b) lentelė. Kainų rodikliai.....	6
4 (1c) lentelė. Darbo rinkos rodikliai.....	7
5 (1d) lentelė. Sektorių balansai.....	7
6 (2a) lentelė. Valdžios sektoriaus tiksliniai rodikliai pagal formuojamą politiką.....	9
7 (2b) lentelė. Valdžios sektoriaus skolos projekcijos.....	9
8 (2c) lentelė. Valstybės garantuota skola.....	9
9 (4a) lentelė. Valdžios sektoriaus išlaidų ir pajamų rodikliai pagal formuojamą fiskalinę politiką.....	10
10 (4b) lentelė. Sumos, neįtrauktos į išlaidų limitą.....	11
11 (3) lentelė. Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų rodikliai nesikeičiančios politikos scenarijaus atveju.....	11
12 (5ai) lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinės pajamų priemonės.....	15
13 (5aii) lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinės išlaidų priemonės.....	19
14 (7) lentelė. LBP ir Stabilumo programos rodiklių palyginimas.....	21
15 (6.a) lentelė. Rekomendacijos Lietuvai.....	21
16 (6.b) lentelė. ES darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo strategijoje nustatyti rodikliai.....	25
17 (8) lentelė. Ekonominės raidos scenarijaus rengimas.....	31

Diagramos

1 diagrama „Pokyčių krepšelio“ formavimas ir paskirstymas.....	19
--	----

Ižanga

Lietuva, vadovaudamasi 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr.473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų, teikia Europos Komisijai ir Euro grupei 2018 metų Lietuvos biudžeto projektą (toliau – LBP).

LBP parengtas pagal Lietuvos Respublikos 2018 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą (toliau – Biudžeto projektas), Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2018 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto 2018 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą. Šių įstatymų projektai parengti pagal Finansų ministerijos 2017 m. rugsėjo 11 d. paskelbtą ir Biudžeto politikos kontrolės institucijos patvirtintą ekonominės raidos scenarijų, Lietuvos stabilumo 2017 m. programoje (toliau – Stabilumo programa) nustatytus vidutinio laikotarpio tikslus valdant valdžios sektoriaus finansus bei vadovaujantis Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo (toliau – Konstitucinis įstatymas), Lietuvos Respublikos fiskalinės drausmės įstatymo, ir Europos Sąjungos (toliau – ES) Stabilumo ir augimo pakto (toliau – SAP) nuostatomis ir įgyvendinant Europos Tarybos rekomendacijas Lietuvai¹.

Nuo 2017 m. pradėta vykdyti socialinės ir darbo rinkos sričių struktūrinė reforma (toliau – socialinis modelis), dėl kurios, Europos Tarybai pripažinus socialinį modelį struktūrine reforma, atitinkančia SAP lankstumo sąlygas², Lietuvai 2017-2019 metams yra suteikta išimtis pagal SAP. Lietuvos Respublikos Seimui (toliau – Seimas) patvirtinus Darbo kodekso pakeitimus ir jo įgyvendinamuosius teisės aktus, nuo 2017 m. liepos 1 d. pilna apimtimi įsigaliojo socialinis modelis. Socialinio modelio dalis, susijusi su socialinės srities reguliavimu, pradėta taikyti nuo 2017 m. sausio 1 d.

Rengiant LBP įvertintas socialinio modelio poveikis valdžios sektoriaus finansams, visi teisės aktais nuo 2018 m. numatyti įgyvendinti mokesčių srities pakeitimai. Šiame LBP išdėstyta išsami informacija apie 2018 m. taikomas geresnio mokesčių administravimo priemones bei viešųjų finansų išlaidų peržiūrą.

2017 metų spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė) pritarė 2018 metų valstybės ir savivaldybių finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektui (toliau – Biudžeto projektas).

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_-_lithuania.pdf

² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/15_lt_sp_assessment.pdf

1. Makroekonominė situacija ir perspektyvos

Lietuvos biudžeto projekte pateikiamas Finansų ministerijos parengtas ir Biudžeto politikos kontrolės institucijos patvirtintas Lietuvos 2017–2020 metų ekonominės raidos scenarijus, kuris 2017 m. rugsėjo 11 d. buvo paskelbtas Finansų ministerijos interneto svetainės paskyroje³.

Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojantis duomenimis, paskelbtais ir gautais iki 2017 m. rugsėjo 1 d. Išorinės ekonominės aplinkos prielaidos (prekybos partnerių raida, naftos kainos, euro ir dolerio kursas) atitinka Europos Komisijos 2017 m. gegužės 11 d. ir Europos Centrinio Banko 2017 m. birželio 8 d. viešai paskelbtus įverčius. Biudžeto politikos kontrolės institucijos išvada dėl ekonominės raidos scenarijaus paskelbta interneto svetainės paskyroje⁴.

Numatoma, kad 2017 m. Lietuvos bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP) augs 3,6 proc. Vėlesniu laikotarpiu BVP augs kiek lėčiau, t. y. 2,9 proc. 2018 m., 2,5 proc. 2019 m. ir 2,4 proc. 2020 m.

Nepaisant ekonominio pakilimo demografinės tendencijos 2017 m. išlieka nepalankios: nuolatinių gyventojų skaičius Lietuvoje toliau mažėjo – liepos 1 d. buvo 48,7 tūkst. mažiau nei prieš metus, 1,1 proc. sumažėjusi darbo jėga turėjo neigiamą įtaką užimtumo rodikliams – pirmąjį 2017 m. pusmetį užimtųjų skaičius šalyje sumažėjo 0,4 proc. Nors antrąjį 2017 m. pusmetį (ir vėlesniais vidutinio laikotarpio metais) teigiama įtaką darbo rinkos rodikliams darys nuo 2017 m. liepos 1 d. įsigalioję Darbo kodekso pakeitimai, dėl lėčiau augančio darbo jėgos aktyvumo vidutinio laikotarpio užimtumo rodikliai, palyginti su 2017 m. pavasarį numatytais, bus prastesni. Numatoma, kad užimtųjų skaičius nuosekliai mažės visą vidutinį laikotarpį: –0,2 proc. 2017 m., –0,3 proc. 2018 m., po –0,4 proc. 2019 ir 2020 metais.

Stiprėjant įtampai darbo rinkoje vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimo sparta pirmąjį 2017 m. pusmetį pasiekė nuo 2009 m. nematytą dydį – viršijo 9 proc. Sumažėjus darbo jėgai šalyje sustiprėjo spaudimas augti ne tik privataus, bet ir valstybės sektoriaus darbuotojų algoms. Įvertinus 2017 m. pirmojo pusmečio rezultatus, vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokyčio projekcija 2017 m. padidinta 1,6 proc. punkto (palyginti su pavasarį numatytu įverčiu) iki 8,3 proc. Dėl darbo jėgos stygiaus ir didelio darbo apmokėjimo atotrūkio, palyginti su išsivysčiusiomis euro zonos šalimis, spaudimas didinti darbo užmokesčių išliks visą vidutinį laikotarpį. Numatoma, kad 2018–2020 m. vidutinis darbo užmokestis galėtų augti 6,2 proc. per metus.

Įvertinus nuo 2017 m. balandžio mėn. stebimą stiprėjantį paslaugų kainų augimo spartėjimą, vidutinės metinės infliacijos (apskaičiuotos pagal su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis metodologiškai suderintą vartotojų kainų indeksą) projekcija 2017 m. padidinta 0,1 proc. punkto (palyginti su numatytoju 2017 m. kovo mėn.) iki 3,5 proc. Išnykus vienkartiniais veiksniams, kurie spartino kainų augimą 2017 m. (iš esmės tai reikšmingas akcizų tarifų alkoholiniams gėrimams pakelimas, aukštesnės tarptautinės naftos kainos), ir apribojus perteklinę visuminę paklausą, kainos 2018–2020 m. turėtų augti nuosaikiau. Numatoma, kad 2018 m. vidutinė metinė infliacija sudarys 2,7 proc., o 2019 ir 2020 m. bus artima daugiamečiam grynosios infliacijos vidurkiui ir sieks po 2,5 proc.

Šiame scenarijuje numatomas 3,6 proc. BVP augimo tempas 2017 m. įspėja, kad ekonomika augs sparčiau nei potencialiai leistų turimi gamybos pajėgumai ir darbo jėgos ištekliai. Kartu su kelerius metus stiprėjančia įtampa darbo rinkoje, augančiu aktyvumu nekilnojamojo turto rinkoje ir šiemet pagreitį įgavusiu paslaugų kainų kilimu – tai ženklai, kad ciklinio pakilimo metu susiformavusią perteklinę visuminę paklausą būtina valdyti fiskalinės politikos priemonėmis, t. y.

³ <http://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valstybes-finansu-duomenys/ekonominės-raidos-scenarijus>

⁴ <http://www.vkontrolė.lt/bp/isvados.aspx>

įgyvendinti Lietuvos stabilumo 2017 metų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. balandžio 26 d. nutarimu Nr. 315, nustatyta vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus balanso rodiklio užduočių planą – formuoti valdžios sektoriaus perteklius, taip sukuriant fiskalinę erdvę, sudarančią sąlygas išvengti prociklinio konsolidavimo.

Neigiami išorinės aplinkos veiksniai, kelę riziką dėl scenarijaus išsipildymo 2017 m. kovo mėn., susilpnėjo, tačiau išlieka. Geopolitinė įtampa, ES slegiančios problemos – kai kurių ES valstybių skolų problema, Europą užplūdusių pabėgėlių problema, terorizmo grėsmė – vis dar egzistuoja. Mažas pelningumas ir neveiksnių paskolų našta tebekelia keblumų Europos bankams. Politinės įtampos ES rizika sumažėjo, tačiau neišnyko. Vis dar nežinomi derybų dėl Brexit baigties rezultatai sukuria ekonominį ir politinį neapibrėžtumą, dėl kurio šiuo metu Lietuvos ūkyje susiformavusios tendencijos ir šiame scenarijuje numatytos pagrindinių makroekonominių rodiklių perspektyvos gali keistis.

Vidiniai neigiami veiksniai taip pat neišnyko. Sparčiai augant darbo užmokesčiui realizavosi rizika, kad didelė padidėjusios darbo jėgos kainos dalis bus perkeliama į paslaugų kainas. Todėl sustiprėjo atlyginimų ir kainų spiralės rizika. Padaugėjo ekonomikos kaitimo požymių, kurių nesuvaldžius makroprudencinės ir fiskalinės politikos priemonėmis ekonomikos raida būtų kitokia, nei numatyta šiame scenarijuje, atsirastų „kieto nusileidimo“ rizika.

Neišsipildžius esminėms prielaidoms, kuriomis remiantis buvo sudaromas šis scenarijus, daugelio šiame scenarijuje numatytų rodiklių įverčiai taip pat keistųsi.

1 (0.i) lentelė. Pagrindinės prielaidos

	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Trumpalaikės palūkanų normos (vidutinės metinės)	0,1	-0,1	0,0
Ilgalaikės palūkanų normos (vidutinės metinės)	0,9	1,4	1,6
JAV dolerio ir euro keitimo kursas (vidutinis metinis)	1,11*	1,13*	1,18*
Nominalusis efektyvus valiutų keitimo kursas	1,4	0,1	-0,1
Pasaulio (be ES) BVP augimas, procentais	3,2	3,7	3,9
ES BVP augimas, procentais	1,9	1,9	1,9
Pagrindinių eksporto rinkų augimas, procentais	1,5	1,8	1,9
Pasaulio (išskyrus ES) importo augimas, procentais	0,8	3,1	3,8
Naftos kainos (Brent, JAV doleriais už barelį)	44,0*	51,8*	52,6*

* ECB 2017 m. rugsėjo 7 d. paskelbė atnaujintas prognozes, ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant 2017 m. birželio 8 d. paskelbtas prognozes.

Šaltiniai: Europos Komisija, Europos centrinis bankas, Finansų ministerija

2 (1a) lentelė. Makroekonominiai rodikliai

	ESA kodas	2016 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
		mln. eurų	Pokytis, procentais		
1. BVP, grandine susieta apimtis	B1*g	34532,3*	2,3*	3,6	2,9
2. Potencialus BVP		34175,6	2,1	2,5	3,0
iš jo:					
- darbo veiksnys			0,5	0,3	0,4
- kapitalo veiksnys			1,0	1,1	1,2
- bendrasis gamybos veiksnių našumas			0,5	1,1	1,3
3. BVP, to meto kainomis	B1*g	38668,3*	3,3*	6,9	5,3
BVP sudedamosios dalys (palyginamosiomis kainomis)					
4. Namų ūkių vartojimo išlaidos + ne pelno institucijų, aptarnaujančių namų ūkius, vartojimo išlaidos (NPI)	P.3	22899,1*	4,9*	4,2	3,7
5. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	P.3	5754,4*	1,3*	1,5	1,2
6. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	6664,6*	-0,5*	6,3	6,0
7. Atsargų pokytis ir vertybių įsigijimas, atėmus netektį, BVP procentais	P.52 + P.53	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
8. Prekių ir paslaugų eksportas	P.6	27778,3*	3,5*	9,3	6,6
9. Prekių ir paslaugų importas	P.7	28579,2*	3,5*	10,3	7,4
BVP palyginamosiomis kainomis didėjimą įtakojančios veiksniai					
10. Galutinė vidaus paklausa		-	2,4*	4,2	3,6
11. Atsargų pokytis ir vertybių įsigijimas, atėmus netektį	P.52 + P.53	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
12. Prekių ir paslaugų balansas	B.11	-	-0,1*	-0,6	-0,7

* Lietuvos Statistikos departamentas 2017 m. spalio 2 d. perskaičiavo 2016 m. duomenis, ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant duomenis, gautus iki 2017 m. rugsėjo 1 d.

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Finansų ministerija

3 (1b) lentelė. Kainų rodikliai

	2016 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
	Indeksas	Pokytis, procentais		
1. BVP defliatorius	112,2*	1,2*	3,2	2,4
2. Privataus vartojimo defliatorius	108,6*	0,9*	3,5	2,7
3. SVKI (2015 m. = 100)	100,7	0,7	3,5	2,7
4. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidų defliatorius	117,8*	2,7*	4,0	2,7
5. Investicijų defliatorius	110,2*	0,5*	2,0	2,0
6. Eksporto (prekių ir paslaugų) kainų defliatorius	104,1*	-2,0*	3,7	2,0
7. Importo (prekių ir paslaugų) kainų defliatorius	99,4*	-4,3*	3,6	1,7

* Lietuvos Statistikos departamentas 2017 m. spalio 2 d. perskaičiavo 2016 m. duomenis, ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant duomenis, gautus iki 2017 m. rugsėjo 1 d.

Šaltiniai: Eurostatas, Lietuvos statistikos departamentas, Finansų ministerija

4 (1c) lentelė. Darbo rinkos rodikliai

	ESA kodas	2016 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
		Rodiklio reikšmė	Pokytis, procentais		
1. Užimtų gyventojų skaičius, tūkst.		1361,4	2,0	-0,2	-0,3
2. Užimtumas, dirbta valandų, tūkst.		2565893	3,4	-	-
3. Nedarbo lygis, procentais		7,9	-	7,0	6,4
4. Darbo našumas (bendroji pridėtinė vertė, tenkanti vienam užimtajam), tūkst. eurų		25,3*	0,4*	3,8	3,2
5. Darbo našumas, dirbta valandų		13,4	-1,1	-	-
6. Atlygis darbuotojams, mln. eurų	D.1	16696,7	7,2	8,5	5,8
7. Atlygis vienam darbuotojui, eurai		13993,2	5,2	8,7	6,2

* Lietuvos Statistikos departamentas 2017 m. spalio 2 d. perskaičiavo 2016 m. duomenis, ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant duomenis, gautus iki 2017 m. rugsėjo 1 d.

Šaltiniai: Eurostatas, Lietuvos statistikos departamentas, Finansų ministerija

5 (1d) lentelė. Sektorių balansai

	ESA kodas	2016 m.	2017 m.	2018 m.
		proc. BVP		
1. Grynasis šalies skolinimasis	B.9	1,0	0,5	1,2
<i>iš jo:</i>				
- prekių ir paslaugų balansas		1,3*	0,2	-0,2
- pirminių pajamų ir pervedimų balansas		-1,8	-1,1	-0,9
- kapitalo sąskaita		1,5	1,4	2,3
2. Privataus sektoriaus grynasis skolinimas/skolinimasis	B.9	0,7	0,5	0,7
3. Valdžios sektoriaus grynasis skolinimas/skolinimasis	B.9	0,3	0,1	0,6
4. Statistinis neatitikimas		0	0	0

* Lietuvos Statistikos departamentas 2017 m. spalio 2 d. perskaičiavo 2016 m. duomenis, ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant duomenis, gautus iki 2017 m. rugsėjo 1 d.

Šaltiniai: Lietuvos bankas, Finansų ministerija

2. Fiskalinė politika

2018 metais (ir likusiais vidutinio laikotarpio metais) bus įgyvendinamos Stabilumo programoje nustatytos fiskalinės politikos gairės:

1) vykdoma fiskalinė politika atsižvelgiant į ekonomikos ciklą, tai yra, į šilimo požymių turinčią ekonomikos ciklo fazę, kuomet būtina vykdyti visuminės paklausos neskatinančią fiskalinę politiką ir iš ciklinio pobūdžio pajamų formuoti valdžios sektoriaus perteklių;

2) didinama perskirstoma BVP dalis (mokesčių įplaukų ir BVP santykis), gerinant mokesčių administratoriaus veiklos efektyvumą, taikant naujausias šiuolaikines informacines technologijas ir mažinant lengvatas arba didinant mokesčius tiems produktams, kurie yra kenksmingi aplinkai ir žmogaus sveikatai;

3) įgyvendinami mokesčių sistemos pakeitimai, kurie didina mažiausiai uždirbančių žmonių pajamas, mažina socialinę atskirtį, sudaro palankesnes sąlygas verslui;

4) tęsiamas struktūrinės reformos – socialinio modelio – įgyvendinimas ir ruošiamasi kitų, ekonomikos potencialą ir ilgalaikį finansų tvarumą gerinančių, struktūrinių reformų įgyvendinimui;

5) valdžios sektoriaus finansai valdomi taip, kad, įvertinus vykdomų struktūrinių reformų ir kitų valstybės prisiimtų įsipareigojimų poveikį valdžios sektoriaus finansams, būtų laikomasi Lietuvos ir ES teisės aktuose nustatytų fiskalinės drausmės taisyklių, kurių laikymasis prisideda prie valdžios sektoriaus finansų ilgalaikio tvarumo stiprinimo.

2016 metais, pirmą kartą nuo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo buvo pasiektas valdžios sektoriaus perteklius (0,3 proc. BVP). 2016 metais nebuvo nukrypta nuo Seimo 2015 m. gruodžio 8 d. nutarimu Nr. XII-2147 patvirtinto vidutinio laikotarpio tikslo (vidutinio laikotarpio tikslas – ne blogesnis nei 1 proc. BVP struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas). Buvo pasiektas artimas struktūriniam balansui 0,1 proc. BVP struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas.

Lietuvos stabilumo 2017 metų programoje buvo nustatytas 0,4 proc. BVP 2017 m. valdžios sektoriaus deficitas. Įvertinus LBP rengimo metu turėtus naujausius duomenis, numatoma, kad bus pasiektas 0,1 proc. BVP perteklius. Geresnį nei planuota rezultatą lemia ne nuo Vyriausybės priklausantys veiksniai, tokie kaip Valstybės įmonės „Indėlių ir investicijų draudimas“ mažesnės išlaidos, prirėkus mokėti mažiau išmokų dėl draudiminių įvykių nei buvo planuota; didesnės nei planuotos socialinio draudimo fondų biudžetų ir savivaldybių pajamos.

Nuo 2017 m. sausio 1 d. pradėta taikyti Socialinio modelio dalis, susijusi su socialinės srities reguliavimu, o dalis, susijusi su darbo rinkos reguliavimu, pradėta taikyti nuo 2017 m. liepos 1 d. įsigaliojus Darbo kodekso pakeitimams ir jo įgyvendinamiesiems teisės aktams.

Nepaisant padidėjusio (lyginant su 2017 m. pavasario projekcija) teigiamo produkcijos atotrūkio nuo potencialo, kuris lemia ciklinės biudžeto komponentės dydį, o pastaroji yra vertinama apskaičiuojant struktūrinį balansą, nuo vidutinio laikotarpio tikslo 2017 m. taip pat numatoma nenukrypti. Numatomas 0,7 proc. BVP struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas. Atskaičius Socialinio modelio kaštus, struktūrinis deficitas sumažėja iki 0,2 proc. BVP.

2018 m. suplanuotas 0,6 proc. BVP valdžios sektoriaus perteklius. Tokio dydžio perteklių formuojantys valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų projektai Vyriausybės yra pateikti Seimui. Biudžetų projektai parengti laikantis fiskalinės drausmės nuostatų, jais siekiama fiskalinės politikos tikslų (tarp jų ir valdžios sektoriaus skolos mažinimo), Stabilumo programos bei ES Tarybos rekomendacijų įgyvendinimo. Stabilumo programoje buvo numatytas 0,4 proc. BVP 2018 m. valdžios sektoriaus perteklius.

2018 m. valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų visuma užtikrina SAP išlaidų ribojimo taisyklės (angl. *Expenditure benchmark*) ir nuostatų dėl struktūrinio balanso laikymąsi. 2018 m. valdžios sektoriaus struktūrinis deficitas, įvertintas pagal Finansų ministerijos apskaičiuotą produkcijos atotrūkį nuo potencialo bei ciklinę biudžeto komponentę, 2018 m. nenukryps nuo vidutinio laikotarpio tikslo ir bus -0,1 proc. BVP.

6 (2a) lentelė. Valdžios sektoriaus tiksliniai rodikliai pagal formuojamą politiką

	ESA kodas	2017 m.	2018 m.
		proc. BVP	
Grynasis skolinimas (+) / grynasis skolinimasis (-) (B9) pagal subsektorius			
1. Valdžios sektorius	S.13	0,1	0,6
2. Centrinė valdžia	S.1311	-0,6	-0,5
3. Krašto valdžia	S.1312		
4. Vietos valdžia	S.1313	0,3	0,3
5. Socialinės apsaugos fondai	S.1314	0,4	0,8
6. Palūkanų mokėjimas	D.41	1,2	0,9
7. Pirminis balansas		1,2	1,5
8. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės		0,0	0,0
9. Realus BVP augimas (proc.)		3,6	2,9
10. Potencialaus BVP augimas (proc.)		2,5	3,0
Iš jo:			
- darbo veiksnys		0,3	0,4
- kapitalo veiksnys		1,1	1,2
- bendrasis gamybos veiksnių našumas		1,1	1,3
11. Produkcijos atotrūkis nuo potencialo (proc. potencialaus BVP)		1,7	1,6
12. Ciklinė biudžeto dedamoji (proc. potencialaus BVP)		0,7	0,7
13. Balansas, pakoreguotas pagal ciklą (1 - 12) (proc. potencialaus BVP)		-0,7	-0,1
14. Pirminis balansas, pakoreguotas pagal ciklą (13 + 6) (proc. potencialaus BVP)		0,5	0,8
15. Struktūrinis balansas (13 - 8) (proc. potencialaus BVP)		-0,7	-0,1

Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skola 2018 metų pabaigoje sudarys 37,6 proc. BVP ir bus 3,9 procentinio punkto mažesnė negu 2017 metų pabaigoje, kuri planuojama siekti 41,5 proc. BVP. Šiam rodikliui teigiamą poveikį, įgyvendinant Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo uždavinius, daro 2017 metų pabaigoje planuojamos sukaupti 1,3 mlrd. eurų lėšos, skirtos 2018 metų vasario mėn. euroobligacijoms išpirkti. Taip pat apdairiai valdomi viešieji finansai ir pasaulio finansų rinkos tendencijos sudarė sąlygas mažinti palūkanų mokėjimo išlaidas.

7 (2b) lentelė. Valdžios sektoriaus skolos projekcijos

	2017 m.	2018 m.
	proc. BVP	
1. Valdžios sektoriaus skola metų pabaigoje	41,5	37,6
2. Valdžios sektoriaus skolos pokytis	1,4	-3,9
Valdžios sektoriaus skolą lemiantys veiksniai		
3. Pirminis balansas	1,2	1,5
4. Palūkanos	1,2	0,9
5. Skolos pokyčio tikslinimas	4,0	-1,3
Numanoma skolos palūkanų norma	2,9	2,5

8 (2c) lentelė. Valstybės garantuota skola

	2017 m.	2018 m.
	proc. BVP	
Valstybės garantijos	1,3	1,2
iš jų: susijusios su finansų sektoriumi	0,0	0,0

2.1. Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų projekcijos pagal formuojamos politikos scenarijų

Igyvendinant fiskalinės politikos tikslus, Europos Tarybos rekomendacijas Lietuvai ir atsižvelgiant į Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 164, nuostatas dėl mokesčių sistemos struktūros tobulinimo ekonomikos augimui palankia kryptimi ir mokesčių bazės optimizavimo, 2018 m. bus įgyvendinamos pajamų priemonės, orientuotos į mokesčių lengvatų sistemos efektyvumą, mokesčių didinimą sveikatai ir aplinkai žalingiems produktams, didesnės BVP dalies perskirstymą gerinant mokesčių administravimą, mažiausiai uždirbančiųjų pajamų padidinimą. Pajamų priemonių, numatytų 2018 m., neto poveikis valdžios sektoriaus finansams sudaro apie 304 mln. eurų (0,7 proc. BVP) (12 lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinės pajamų priemonės).

2018 metais valdžios sektoriaus išlaidų priemonės orientuotos į skurdo ir socialinės atskirties mažinimą, sveikatos apsaugos stiprinimą (13 lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinės išlaidų priemonės). Krašto gynybos stiprinimas taip pat išlieka prioritetu.

9 (4a) lentelė. Valdžios sektoriaus išlaidų ir pajamų rodikliai pagal formuojamą fiskalinę politiką

Valdžios sektorius (S13)	ESA kodas	2017 m.	2018 m.
		proc. BVP	
1. Bendros pajamos	TR	35,8	37,0
1.1. Gamybos ir importo mokesčiai	D.2	12,0	12,1
1.2. Einamieji pajamų, turto ir kiti mokesčiai	D.5	5,6	5,8
1.3. Kapitalo mokesčiai	D.91	0,0	0,0
1.4. Socialinės įmokos	D.61	12,9	13,4
1.5. Pajamos iš turto	D.4	0,4	0,6
1.6. Kitos		4,9	5,0
Mokesčių našta			
(D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		30,5	31,4
2. Bendros išlaidos	TE	35,7	36,4
2.1. Darbuotojų darbo užmokestis	D.1	9,6	9,4
2.2. Tarpinis vartojimas	P.2	5,5	5,6
2.3. Socialinės pašalpos	D.62, D.632	13,3	14,7
iš jų: nedarbo pašalpos		0,2	0,2
2.4. Palūkanų išlaidos	D.41	1,2	0,9
2.5. Subsidijos	D.3	0,3	0,3
2.6. Pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	3,6	3,4
2.7. Kapitalo pervedimai	D.9	0,3	0,3
2.8. Kitos		2,1	1,9

10 (4b) lentelė. Sumos, neįtrauktos į išlaidų limitą

	ESA kodas	2016 m.		2017 m.	2018 m.
		mln. eurų	proc. BVP	proc. BVP	
1. ES programų išlaidos, visiškai atitinkančios ES fondų pajamas		423,0	1,1	2,3	2,4
1a. ES lėšomis finansuojamos bendrojo fiksuoto kapitalo formavimo išlaidos	P.51	214,5	0,6	1,2	1,2
2. Ciklinės nedarbo išmokų išlaidos		-30,9	-0,1	-0,1	0,0
3. Pajamų srities diskrecinės priemonės		100,0	0,3	0,3	0,7
4. Įstatymų numatyta pajamų padidėjimas		0	0	0	0

11 (3) lentelė. Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų rodikliai nesikeičiančios politikos scenarijus atveju

Valdžios sektorius (S13)	ESA kodas	2017 m.	2018 m.
		proc. BVP	
1. Bendros pajamos pagal nesikeičiančios	TR	35,8	36,3
1.1. Gamybos ir importo mokesčiai	D.2	12,0	11,8
1.2. Einamieji pajamų, turto ir kiti mokesčiai	D.5	5,6	5,8
1.3. Kapitalo mokesčiai	D.91	0,0	0,0
1.4. Socialinės įmokos	D.61	12,9	13,1
1.5. Pajamos iš turto	D.4	0,4	0,6
1.6. Kitos		4,9	5,0
Mokesčių našta (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)		30,5	30,7
2. Bendros išlaidos pagal nesikeičiančios politikos	TE	35,7	35,7
2.1. Darbuotojų darbo užmokestis	D.1	9,6	9,3
2.2. Tarpinis vartojimas	P.2	5,5	5,6
2.3. Socialinės pašalpos	D.62, D.632	13,3	14,1
iš jų: nedarbo pašalpos		0,2	0,2
2.4. Palūkanų išlaidos	D.41	1,2	0,9
2.5. Subsidijos	D.3	0,3	0,3
2.6. Pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	3,6	3,4
2.7. Kapitalo pervedimai	D.9	0,3	0,3
2.8. Kitos		2,1	1,9

2.1.1. Mokesčių pertvarka 2018 m.

Mokesčių pertvarkos tikslai:

- **mažinti skurdą ir pajamų nelygybę**, mažinant mažiausiai uždirbančiųjų pajamų apmokestinimą - didinant neapmokestinamąjį pajamų dydį (toliau – NPD) ir, atsisakant papildomo neapmokestinamojo dydžio (toliau – PNPD) už vaikus bei pereinant prie tiesioginių išmokų už kiekvieną vaiką;

skatinti produktyvias investicijas ir verslumą, nustatant lengvatinį pelno iš mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros pagrindu sukurtų išradimų apmokestinimą, išplečiant investicijoms į technologinį atsinaujinimą taikomas lengvatas apimtį, pašalinant alternatyvaus kapitalo rinkos plėtros trukdžius mokesčių srityje, tuo pagerinant pradedančio ir augančio verslo

galimybes gauti finansavimą, verslumo skatinimo tikslais naujoms smulkioms įmonėms numatyti atleidimą nuo pelno mokesčio, apskaičiuoto už pirmąjį mokestinį laikotarpį;

- **siekti paprastos ir teisingos mokesčių sistemos**, perkeliant mokesčių našta ant ekonomikos augimui mažiau žalingų mokesčių, peržiūrint akcizus, suvienodinant ekonominių sektorių apmokestinimo sąlygas, atsisakant neefektyvių ir socialiai neteisingų mokesčių lengvatų, bei tolygiau paskirstant mokestinę našta individualia veikla užsiimantiems gyventojams (peržiūrint individualios veiklos (įskaitant žemės ūkio veiklą) pajamoms taikomo apmokestinimo principus, siaurinant pajamų, kurios gali būti apmokestinamos fiksuoto dydžio pajamų mokesčiu, ribas), nustatant progresinį apmokestinimą nekilnojamojo turto mokesčio srityje.

- **įgyvendinti Europos Tarybos rekomendaciją Lietuvai** „<...>plėsti ekonomikos augimui mažiau žalingų mokesčių bazę kartu mokestinėmis priemonėmis labiau prisidedant prie aplinkosauginių tikslų įgyvendinimo.<...>“

Priemonės mokesčių pertvarkos tikslams pasiekti

Gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) reguliavimo sritis:

- maksimalaus taikytino mėnesio NPD didinimas nuo 310 iki 380 eurų;

- negalims asmenims taikomų individualių NPD didinimas: mažesnę negalią turintiems nuo 320 iki 390 eurų, didesnę negalią turintiems nuo 380 iki 450 eurų;

- PNPD už vaikus atsisakymas, kartu pereinant prie tikslinių vaiko išmokų, kurios būtų mokamos visiems vaikams nevertinant šeimos pajamų.

- individualios veiklos apmokestinimo lygio reguliavimas, mažinant apskaičiuotą GPM, t. y. taikant tarptautinėje praktikoje taikomą vadinamąjį mokesčio kreditą. Kredito dydis priklausytų nuo individualios veiklos pelno, t. y., metiniam pelnui neviršijant 10 000 eurų, gyventojų pajamos faktiškai būtų apmokestinamos 5 procentais; metiniam pelnui viršijant 10 000 eurų, taikomas efektyvus pajamų mokesčio tarifas palaipsniui didėtų, kol, pelnui pasiekus 30 000 eurų ir daugiau, būtų taikomas maksimalus 15 procentų GPM tarifas;

- naujos individualios veiklos apmokestinimo schemos taikymas ir iš individualios žemės ūkio veiklos gautoms pajamoms, jei šios pajamos viršija registravimosi pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) mokėtojų ribą (45 000 eurų), nustatant 2 metų pereinamąjį laikotarpį;

- šiuo metu taikomos 45 000 eurų apyvartos ribos, kurią peržengus pajamos nebegali būti apmokestinamos fiksuoto dydžio pajamų mokesčiu, mažinimas iki 35 000 eurų.

Akcizų įstatymo reguliavimo sritis:

- neefektyvios akcizų lengvatos aplinkai žalingiems akmens anglims, koksui ir lignitui panaikinimas;

- akcizų tarifo gazoliams, naudojamiems žemės ūkio veikloje (įskaitant gazolius, naudojamus akvakultūros ar verslinės žvejybos vidaus vandenyse veikloje) padidinimas;

- standartinio akcizų tarifo gazoliams padidinimas;

- akcizų tarifų cigaretėms, cigarams bei cigarilėms padidinimas.

Pelno mokesčio įstatymo reguliavimo sritis:

- investuojantiems į technologinį atsinaujinimą, leistino apmokestinamojo pelno sumažinimo (dėl patirtų išlaidų, skirtų investicinių projektų vykdymui) padidinimas nuo 50 proc. iki 100 proc.

- lengvatos, prisidedančios prie mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros metu sukurtų produktų komercializavimo skatinimo, nustatymas, - pelno dalis, gauta iš mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros sukurto nematerialaus turto naudojimo, būtų apmokestinama taikant 5 proc. mokesčio tarifą.

- smulkiuoju verslu besiverčiančiųjų naujų ūkio subjektų atleidimas nuo pelno mokesčio, priskaičiuoto už pirmuoju mokestiniu laikotarpiu apskaičiuotą apmokestinamąjį pelną.

- žemės ūkio veiklą vykdančioms įmonėms, išskyrus kooperatines bendroves, taikomo lengvatinio 5 proc. mokesčio tarifo atsisakymas, tarifą padidinant iki 15 proc. per pereinamąjį laikotarpį.

PVM įstatymo reguliavimo sritis:

- 5 proc. PVM tarifo visiems receptiniams nekompensuojamiesiems vaistams taikymas, siekiant padidinti vaistų prieinamumą ir įvertinus vaistų prekybos antkainių valstybinio reguliavimo mechanizmo galimybes;

- 9 proc. PVM tarifo šilumos energijai ir karštam vandeniui, tiekiamiems gyventojams, taikymas, nenustatant šios lengvatos galiojimo pabaigos termino.

Nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo reguliavimo sritis:

Progresinis fizinių asmenų nekomercinės paskirties nekilnojamojo turto apmokestinimas:

- bendros nekilnojamojo turto vertės iki 220 000 eurų tolimesnis neapmokestinimas;
- esamo 0,5 proc. tarifo bendros nekilnojamojo turto vertės daliai, viršijančiai 220 000 eurų dydį, tačiau neviršijančiai 300 000 eurų, taikymas;
- 1 proc. tarifo bendros nekilnojamojo turto vertės daliai, viršijančiai 300 000 eurų dydį, tačiau neviršijančiai 500 000 eurų, taikymas;
- 2 proc. tarifo bendros nekilnojamojo turto vertės daliai, viršijančiai 500 000 eurų dydį taikymas;
- socialiai jautrioms tikslinėms gyventojų grupėms 30 procentų didesnės neapmokestinamosios vertės tolimesnis taikymas.

2.1.2. Mokesčių administravimo priemonės 2017-2018 m.

Mokesčių administravimo gerinimo rezultatai 2017 m.

2017 metais papildomai dėl mokesčių administravimo gerinimo priemonių į biudžetą planuota surinkti 0,4 proc. BVP papildomų pajamų. Atsižvelgiant į tai, kad 2017 metų I pusmečio valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų iš mokesčių surinkimo planas viršytas 2,7 proc., o palyginti su 2016 m. gauta 8,5 proc. daugiau pajamų bei į tai, kad numatoma įvykdyti ir viršyti visų metų biudžeto pajamų iš mokesčių surinkimo planą, 2017 metais užsibrėžti mokesčių administravimo gerinimo tikslai bus pasiekti.

Dėl 2017 metais įgyvendinamų mokesčių administravimo gerinimo priemonių PVM srityje, per 2017 metų I pusmetį gauta net 10 proc. PVM pajamų daugiau, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu prieš metus, ir jų augimo tempas gerokai viršijo galutinio vartojimo išlaidų augimo tempą (2017 m. I pusmetį, palyginti su 2016 m. I pusmečiu, galutinio vartojimo išlaidos padidėjo 6,5 proc.).

Gyventojų mokesčių prievolių kontrolę koncentravus į asmenis, kurių turimas turtas neatitinka gaunamų nustatyta tvarka apmokestintų pajamų, per šešis šių metų mėnesius sumokėtas gyventojų pajamų mokesčius nuo B klasės pajamų (individualios veiklos, turto pardavimo, vertybinių popierių pardavimo ir kt.) išaugo 40,7 proc., palyginti su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu.

Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – Inspekcija), atsižvelgdama į 2017 m. taikytų priemonių rezultatyvumą, kiekybiškai įvertino laukiamą geresnę pajamų surinkimą dėl mokesčių administravimo priemonių 2018 metais – dėl numatomų taikyti mokesčių prievolių vykdymo užtikrinimo priemonių, Inspekcija per 2018 m. prognozuoja surinkti apie 0,3 proc. BVP papildomų pajamų.

Mokesčių administravimo tikslai 2018 m.

Inspekcija, įgyvendindama šešėlinės ekonomikos ir mokesčių vengimo masto mažinimo uždavinius kompleksiskai taikys visą eilę priemonių, kurios vertinamos kaip rezultatyviausios pagal savo poveikį mokesčių mokėtojų mokesčiai drausmei bei mokesčių surinkimui. Inspekcijos veikla panaudojant naujus analitinius įrankius bei išaugusią skaitmeninių duomenų aprėptį bus nukreipta į mokesčių prievolių vykdymo rizikų valdymą ir orientuota į tokius reiškinius, kaip: vengimas registruoti veiklą ir vykdyti mokesčių prievoles, pajamų neapskaitymas, PVM vengimas ir sukčiavimas (įskaitant prekių realizavimą, išvengiant PVM, neteisėtą PVM užvaldymą), įmonių piniginių lėšų užvaldymas, išvengiant mokesčių, pajamų perkėlimas į kitas jurisdikcijas (piktnaudžiavimai, siekiant išvengti pelno mokesčio), mokesčių, susijusių su darbo santykiais, vengimas (neregistruotas darbas, „vokeliai“), gyventojų vengimas deklaruoti pajamas ir mokėti mokesčius, nelegali akcizais apmokestinamų prekių apyvarta (kontrabanda, nelegali gamyba, neteisėtas platinimas, prekių ir pajamų neapskaitymas).

Sėkmingai įgyvendinamos mokesčių administravimo gerinimo priemonės sudaro sąlygas papildomam ne tik centrinės valdžios, bet ir vietos valdžios bei socialinės apsaugos fondų pajamų didėjimui.

Igyvendinamų mokesčių administravimo priemonių sąsaja su specifinėmis šaliai narei rekomendacijomis

Mokesčių administravimo priemonės įgyvendina Europos Tarybos rekomendaciją Lietuvai Nr. 1: „<...>gerinti mokesčių prievolių vykdymą“

Laukiamas taikomų naujų mokesčių administravimo priemonių teigiamas poveikis viešiesiems finansams, poveikio vertintojai

Inspekcija, atsižvelgdama į 2017 m. taikytų priemonių rezultatyvumą, kiekybiškai įvertino laukiamą geresnį pajamų, priskirtinų centrinei valdžiai, surinkimą dėl mokesčių administravimo priemonių – dėl numatomų taikyti mokesčių prievolių vykdymo užtikrinimo priemonių Inspekcija per 2018 m. prognozuoja surinkti apie 0,3 proc. BVP papildomų pajamų.

Prognozuojama, kad teigiamas poveikis socialinės apsaugos subsektoriumi priskiriamų Valstybinio socialinio draudimo fondo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetams 2018 m. sudarys 0,14 proc. BVP.

Teisinis esminių naujų priemonių statusas, jų esmė

Pelno mokesčio srityje – Seimo priimtas Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 14, 61 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymas (2017-05-23), kuriame įtvirtinta prievolė tarptautinių įmonių grupėms, kurių konsoliduotos pajamos pagal pateiktas konsoliduotas finansines ataskaitas yra ne mažesnės negu 750 000 000 eurų, teikti tarptautinių įmonių grupių finansines ataskaitas mokesčių administratoriui, kurios būtų naudojamos neadekvačios sandorių kainodaros rizikai vertinti.

Atsakomybės reglamentavimo srityje – siekiant neišvengiamumo ir atgrasymo nuo mokesčių pažeidimų, rengiami įstatymų projektai, nustatantys proporcingas sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus (numatomas įsigaliojimas – 2018 m. liepos mėn.).

Priemonės, pagrindžiančios papildomas pajamas iš mokesčių administravimo 2018 m.

1. Naudojant analitinius įrankius gerinti mokesčių administravimo efektyvumą. Inspekcija, vykdydama į registrus pateiktų PVM sąskaitų faktūrų automatinį „kryžminį“ sutikrinimą, turi galimybę operatyviai nustatyti neatitikimus (pirkėjai apskaitė sąskaitą, o pardavėjas - ne, ir atvirkščiai) bei apie juos informuoti mokesčių mokėtoją, o identifikavus su galimu sukčiavimu susijusius sandorius, atlikti mokesčių mokėtojų kontrolės veiksmus. Nuo 2017 m. birželio mėnesio pradėjus taikyti automatinį į registrus pateiktų PVM sąskaitų faktūrų „kryžminį“ sutikrinimą, 2017 m. III ketvirtį ženkliai (iki 50 proc.) sumažėjo nustatomų neatitikimų tarp verslo partnerių gautų/išrašytų PVM sąskaitų faktūrų duomenų. Atsižvelgiant į tai, kad automatinis „kryžminis“ sutikrinimas vykdomas tik pusmetį, tikimasi papildomo efekto biudžeto pajamų surinkimui ir 2018 metais.

2. Efektyviai panaudoti automatinę informacijos mainų būdu gautą informaciją. Informacijos srautą 2017 metais papildė ir/ar 2018 metais papildys iš Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) gaunama informacija apie finansų įstaigose turimas sąskaitas bei pinigines lėšas, finansų įstaigų teikiama informacija apie Lietuvos piliečių Europos Sąjungos valstybėse atidarytas sąskaitas bei jose esančias pinigines lėšas, taip pat Europos Sąjungos direktyvų nuostatomis numatyti abipusės informacijos mainai apie įpareigojančius sprendimus ir kainodaros tvarką (2015-12-08 Tarybos direktyva (ES) 2015/2376) bei tarptautinių įmonių grupes (2016-05-25 Tarybos direktyva (ES) 2016/881).

3. Sukurti ir įdiegti apskaitos tvarkymo priemonių smulkiam verslui paslaugą, sudarant sąlygas pusiau automatizuotai tvarkyti pajamų-išlaidų apskaitą. 2018 m. numatoma sukurti apskaitos tvarkymo priemonių smulkiam verslui paslaugą, tokiu būdu, mažinant administracinę našlą mokesčių mokėtojui, bus užtikrinama efektyvesnė smulkaus verslo pajamų apskaitos ir mokesčių prievolių vykdymo kontrolė.

4. Įgyvendinti kompleksinę mokesčių mokėtojų sąmoningumo ugdymo strategiją, kurioje numatyti siektini uždaviniai yra didinti pasitikėjimą Inspekcija, teikti kokybiškas ir mokesčių mokėtojų poreikius atitinkančias informavimo, švietimo ir konsultavimo paslaugas, supaprastinti mokesčių procedūras.

5. **Vykdyti kasos kvitų žaidimą**, skatinant visuomenės įsitraukimą į šešėlinės ekonomikos mažinimą. Gyventojai, užregistravę pinigų sumokėjimą už gautas prekes/paslaugas tam tikrose mokesčių vengimo prasmė rizikingiausiose srityse patvirtinančius kvitus galės laimėti piniginius prizus.

6. **Inicijuoti įmonių grupių tikrinimų programą**, atsižvelgiant į tai, kad įmonių grupių pelningumas yra mažesnis, nei grupėms nepriklausančių įmonių. Įmonių grupių kontrolės veiksmų metu vertinamos rizikos, susijusios su vadinamuoju mokesčių planavimu, kai sandoriai sudaromi tarp susijusių asmenų, siekiant mokesstinės naudos.

12 (5a.i) lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinės pajamų priemonės

Nr.	Priemonės aprašymas	ESA kodas	Apskaitos principas	Priėmimo stadija	Poveikis biudžetui, proc. BVP	
					2017 m.	2018 m.
1.	Minimalios mėnesinės algos padidinimas nuo 2016 m. liepos 1 d. nuo 350 iki 380 eurų	D.5	Kaupimo	Patvirtintas	0,02	
2.	Minimalios mėnesinės algos padidinimas nuo 2018 m. sausio 1 d. nuo 380 iki 400 eurų	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,02
3.	Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo užmokesčių apskaičiuoti pareiginės algos bazinio dydžio didinimas nuo 130,5 iki 132 eurų	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,03
4.	Neapmokestinamojo pajamų dydžio (NPD) padidinimas nuo 2017 m. sausio 1 d. nuo 200 eurų iki 310 eurų papildomo NPD padidinimas už vaikus nuo 120 iki 200 eurų bei individualių NPD padidinimas neįgaliesiems.	D.5	Kaupimo	Patvirtintas	-0,35	
5.	NPD padidinimas nuo 2018 m. sausio 1 d. nuo 310 eurų iki 380 eurų	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,22
6.	Papildomo NPD už vaikus atsisakymas nuo 2018 m. sausio 1 d.	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,17
7.	Individualių NPD neįgaliesiems padidinimas nuo 2018 m. sausio 1 d.	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,01
8.	Individualios veiklos pajamų apmokestinimo, taikant mokestinę kreditą, nustatymas	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,01
9.	Sumažinti apyvartą, nuo kurios jau nebeleidžiama vykdyti veiklos įsigijus verslo liudijimą, nuo 45 tūkst. eurų iki 35 tūkst. eurų	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,00

10.	Investicijų lengvatos praplėtimas	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,07
11.	1 metų pelno mokesčio atostogų verslą pradedančioms smulkioms įmonėms nustatymas	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,002
12.	Lengvatinio 5 proc. pelno mokesčio tarifo žemės ūkio veiklą vykdančioms įmonėms (išskyrus kooperatyvus) panaikinimas	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,003
13.	Pelno mokesčio lengvatos socialinėms įmonėms panaikinimas	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,005
14.	Nepriskirti pelno mokesčiu neapmokestinamoms pajamoms surinktų lėšų už jūrų uostų oro navigacinių paslaugų rinkliavas ir už jūrų uosto žemės nuomą	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,01
15.	Išlaidų gyvybės draudimui ir pensijų draudimui III pakopos pensijų fonduose, kurioms taikoma GPM lengvata apribojimas iki 2000 eurų per metus	D.5	Kaupimo	Patvirtintas	0,02	
16.	Vienetų apmokestinimo sąlygų suvienodinimas nepriklausomai nuo to, ar vienetų akcininkai yra fiziniai asmenys ar kiti vienetai, atsisakant Pelno mokesčio įstatymo 40 ^a straipsnio nuostatų, pagal kurias fiziniams asmenims paskirstomas neapmokestintas ir (arba) taikant 0 procentų tarifą apmokestintas apmokestinamasis pelnas, apmokestinamas taikant 15 procentų mokesčio tarifą	D.5	Kaupimo	Patvirtintas	-0,003	
17.	Administravimo pelno mokesčio srityje pagerinimas	D.5	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,02
18.	Apmokestinamosios žemės vertės skaičiavimas nuo žemės vidutinės rinkos vertės	D.5	Kaupimo	Patvirtintas	0,01	
19.	Administravimo GPM srityje pagerinimas	D.5	Kaupimo	Patvirtintas	0,04	0,05
20.	Lengvatinio PVM tarifo centriniam šildymui ir karštam vandeniui naikinimas nuo 2017 m. birželio 1 d. ir lengvatinio tarifo grąžinimas nuo 2017 m. spalio 1 d.	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,01	-0,01
21.	Lengvatinis PVM tarifas nekompensuojamiems receptiniams vaistams, kurių išorinės pakuotės apmokestinamoji vertė didesnė negu 300 eurų	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	-0,03	
22.	PVM tarifas nekompensuojamiems receptiniams vaistams 5 proc.	D.2	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,03
23.	Administravimo PVM srityje pagerinimas	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,29	0,2

24.	Akcizų tarifo didinimas etilo alkoholiniui ir alkoholiniams gėrimams	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,14	0,04
25.	Akcizų tarifo didinimas tabako produktams	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,06	0,04
26.	Akcizų lengvatos žemės ūkyje naudojamiems dyzeliniams degalams siaurinimas	D.2	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,02
27.	Nakinti akcizų lengvatą akmens anglims, koksui ir lignitui, naudojamiems gyventojų reikmėms, kaip itin aplinkos taršą sąlygojantiems produktams.	D.2	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,002
28.	Didinti akcizų tarifus dyzeliniam kuru	D.2	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,03
29.	Mokesčių už aplinkos teršimą apmokestinamos sąvartyje šalinamos atliekos	D.2	Kaupimo	Patvirtintas	0,005	0,01
30.	Brangaus nekilnojamojo turto mokesčio didinimas	D.2	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,004
31.	Administravimo akcizų srityje pagerinimas	D.2	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,03
32.	Minimalios mėnesinės algos padidinimas nuo 2016 m. liepos 1 d. nuo 350 iki 380 eurų	D.61	Kaupimo	Patvirtintas	0,05	
33.	Minimalios mėnesinės algos padidinimas nuo 2018 m. sausio 1 d. nuo 380 iki 400 eurų	D.61	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,06
34.	Socialinio draudimo tarifo sumažinimas 1 proc. punktu nuo 2017 m. liepos 1 d. <i>(pagal socialinį modelį)</i>	D.61	Kaupimo	Patvirtintas	-0,15	-0,14
35.	Nedarbo draudimo įmokos tarifo padidinimas 0,5 punktu nuo 2017 m. liepos 1 d. <i>(pagal socialinį modelį)</i>	D.61	Kaupimo	Patvirtintas	0,07	
36.	Nedarbo draudimo įmokos tarifo sumažinimas 0,2 proc. punktu nuo 2018 m. sausio 1 d. „perkeltą šią dalį ant ligos socialinio draudimo“	D.61	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,07
37.	Socialinio draudimo bazės plėtra ir tarifų pasikeitimai savarankiškai dirbantiems asmenims <i>(pagal socialinį modelį)</i>	D.61	Kaupimo	Patvirtintas	0,02	
38.	Tantjemų apmokestinimas socialinio draudimo įmokomis <i>(pagal socialinį modelį)</i>	D.61	Kaupimo	Patvirtintas	0,01	
39.	Darbdavių draudimo įmokos į naują ilgalaikio darbo išmokų fondą 0,5 proc. tarifas nuo 2017 m. liepos 1 d. <i>(pagal socialinį modelį)</i>	D.61	Kaupimo	Patvirtintas	0,05	0,05

40.	Sodros „grindų“ nustatymas iki MMA	D.61	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,16
41.	Socialinio draudimo sistemos savarankiškai dirbantiems asmenims suvienodinimas (lubos – 28 VDU)	D.61	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,04
42.	Administravimo socialinio draudimo įmokų srityje pagerinimas	D.61	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,14
IŠ VISO:					0,25	0,73

2.1.3. Išlaidų peržiūra - tikslai ir rezultatai

2018 m. biudžeto rengimo ciklas buvo išskirtinis lyginant su ankstesniais metais – ciklas prasidėjo išlaidų peržiūra. Į išlaidų peržiūrą buvo įtraukti valstybės biudžeto didieji asignavimų valdytojai – ministerijos (išskyrus Krašto apsaugos ministeriją) ir kiti ministrams pavestų valdymo sričių asignavimų valdytojai. Peržiūros tikslas buvo sutaupyti valdžios sektoriaus išlaidų – suformuoti „pokyčių krepšelį“ ir dalį sutaupytų išlaidų skirti Vyriausybės prioritetams įgyvendinti, tuo pačiu nepažeidžiant fiskalinės drausmės nuostatų, atsižvelgiant į ekonomikos ciklo fazę ir vidutinio laikotarpio ekonomikos perspektyvas.

Siekiant suformuoti „pokyčių krepšelį“ buvo:

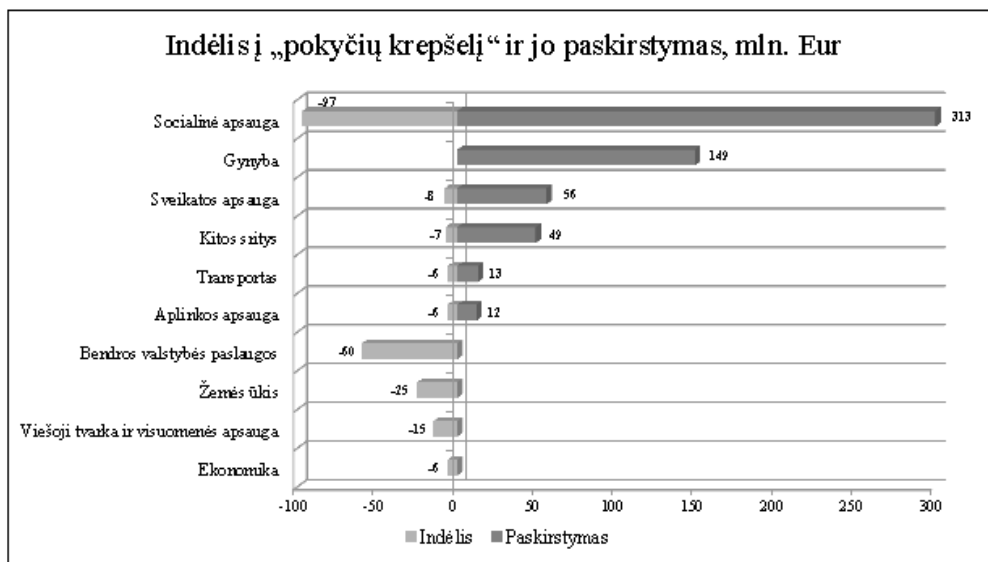
- atlikta ministerijų ir jų valdymo sričių patvirtintų 2017 metų valstybės biudžeto asignavimų peržiūra;
- atlikta vykdomų programų ir (ar) programų priemonių analizė ir įvertintas asignavimų faktinis panaudojimas;
- įvertintos baigiamos vykdyti programos, programų priemonės, investicijų projektai;
- peržiūrėta valstybės investicijų programa.

Be šių priemonių, Finansų ministerija vertino, kiek pasiekti ankstesniais metais nustatyti ministerijų programų tikslai, efekto kriterijai. Taip pat palygino kiekvieno ministro valdymo srities finansavimo lygį (procentais nuo šalies BVP, procentais nuo valdžios sektoriaus pajamų) ir svarbiausius srities rodiklius su Europos Sąjungos atitinkamais vidutiniais rodikliais, pateikė išvadas dėl rodiklių reikšmių ir finansavimo santykio bei pasiūlymus dėl galimo efektyvesnio lėšų panaudojimo. Taip pat buvo atlikta ministerijų ir jų valdymo sričių horizontalios veiklos efektyvumo analizė: vertintos darbuotojų skaičiaus ir darbo užmokesčio kitimo tendencijos bei vertintos išlaidos tam tikroms prekėms ir paslaugoms (komandiruotėms, transportui, kitų prekių ir paslaugų pirkimui) ir, remiantis objektyviais kriterijais, palygintos tarp ministerijų. Taip pat remiantis Vyriausybei atskaitingų institucijų ir įstaigų bendrųjų funkcijų 2016 m. efektyvumo vertinimo ataskaitos duomenimis buvo įvertinti bendrųjų funkcijų efektyvumo rodikliai (personalo, dokumentų valdymo, informacinių technologijų naudojimo).

Apibendrinta atliktų analizių informacija buvo pateikta 2017 m. birželio–liepos mėn. vykusiems Ministro Pirmininko, finansų ministro ir atitinkamo ministro pasitarimams, kuriuose buvo priimami sprendimai dėl atitinkamam ministrui pavestų valdymo sričių 2018–2020 metų strateginių tikslų, planuojamų pasiekti rezultatų ir maksimalių valstybės biudžeto asignavimų limitų.

Kartu ministerijos ir kiti asignavimų valdytojai sutaupė apie 230 mln. eurų (1 diagrama „Pokyčio krepšelio“ formavimas ir paskirstymas) Sutaupytos lėšos paskirstytos atskiroms ministerijoms pagal XVII Vyriausybės patvirtintą programą ir Vyriausybės patvirtintus 2018 metų prioritetus, stiprinant tas sritis, kurioms finansavimo šiuo metu reikia labiausiai. „Pokyčių krepšelio“ dydis apie 592 mln. eurų, kurį papildomai sudaro lėšos iš numatomo 2018 metų pajamų prieaugio.

1 diagrama. „Pokyčių krepšelio“ formavimas ir paskirstymas

13 (5a.ii) lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinės išlaidų priemonės

Nr.	Priemonės aprašymas	ESA kodas	Apskaitos principas	Priėmimo stadija	Poveikis biudžetui proc. BVP	
					2017 m.	2018 m.
1.	Finansinių paskatų ir paslaugų jaunoms ir vaikus auginančioms šeimoms plėtra	D6M	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,46
2.	Socialinio draudimo įmokoms savarankišką veiklą pradadantiems asmenims padengti („mokesčių atostogoms“)	D6M	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,03
3.	Šalpos pensijoms padidinti	D6M	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,04
4.	Valstybės remiamoms pajamoms padidinti nuo 102 iki 122 eurų	D6M	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,02
5.	Vaiško teisių centrų centralizavimui ir vaiko teisių apsaugos sistemos tobulinimui	D.1	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,01

				projekte		
6.	Pareigūnų pensijoms dėl bazinės pensijos padidinimo nuo 2017-10-01 ir jos indeksavimui 2018 metais	D6M	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		0,00
7.	Minimalios mėnesinės algos padidinimas nuo 380 iki 400 eurų	D.1	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,04
8.	Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo užmokesčiui apskaičiuoti pareiginės algos bazinio dydžio didinimas nuo 130,5 iki 132 eurų	D.1	Kaupimo	Patvirtintas Vyriausybės, numatyta biudžeto projekte		-0,06
9.	Įmokos už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis	D6M	Kaupimo	Patvirtintas	-0,10	
10.	Minimalios mėnesinės algos padidinimas iki 380 eurų	D6M	Kaupimo	Patvirtintas	-0,03	
11.	Vidaus tarnybos statuto nuostatų įgyvendinimas	D.1	Kaupimo	Patvirtintas	-0,04	
12.	Įmokos vaikams	D6M	Kaupimo	Patvirtintas	-0,05	
13.	Biudžetų išlaidų padidėjimas dėl 0,5 procentinio punkto nedarbo įmokos tarifo padidinimo (išlaidų padidėjimas) (pagal socialinį modelį)	D6M	Kaupimo	Patvirtintas	-0,01	
14.	Dėl atvejų, kai mokama ligos pašalpa, padidėjimo (išlaidų padidėjimas) (pagal socialinį modelį)	D6M	Kaupimo	Patvirtintas	-0,01	
15.	Biudžetų išlaidų sumažėjimas dėl 1 procentiniu punktu sumažinto socialinio draudimo įmokų tarifo (išlaidų sumažėjimas) (pagal socialinį modelį)	D6M	Kaupimo	Patvirtintas	0,03	
16.	Pensijų išlaidų indeksavimas (išlaidų padidėjimas) (pagal socialinį modelį)	D6M	Kaupimo	Patvirtintas	-0,4	
17.	Motinių ir slaugytojų draudimas valstybės lėšomis primokant iki minimalios mėnesinės algos (pagal socialinį modelį)	D6M	Kaupimo	Patvirtintas	-0,04	
18.	Nedarbo išlaidų didinimas (išlaidų padidėjimas) (pagal socialinį modelį)	D6M	Kaupimo	Patvirtintas	-0,06	
19.	Ilgalaikio darbo išmokų fondo išmokos darbuotojams (pagal socialinį modelį)	D6M	Kaupimo	Patvirtintas	-0,04	
20.	Pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti	D1	Kaupimo	Patvirtintas	-0,06	
21.	Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatoms įgyvendinti ir kitų darbo užmokesčiui (statutiniams pareigūnams)	D1	Kaupimo	Patvirtintas	-0,1	
22.	Kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti	D1	Kaupimo	Patvirtintas	-0,02	
IŠ VISO:					-0,94	-0,66

2.2. LBP ir Stabilumo programos fiskalinių rodiklių palyginimas

Stabilumo programoje ir LBP pateiktos valdžios sektoriaus balanso rodiklio 2017 metams projekcijos skiriasi dėl pagal naujausius turimus duomenis projektuojamo geresnių vietos valdžios ir socialinio draudimo fondų subsektorių balansų, mažesnių nei planuota centrinei valdžiai priskiriamos valstybės įmonės Indėlių ir investicijų draudimas išlaidų 2018 m. valdžios sektoriaus balanso skirtumus lemia LBP planuojami mokesčių sistemos pokyčiai, nacionalinių fiskalinės drausmės taisyklių *ex-ante* taikymas ir fiskalinės politikos, atsižvelgiant į ekonomikos ciklo fazę, vykdymo poreikis.

14 (7) lentelė. LBP ir Stabilumo programos rodiklių palyginimas

	ESA kodas	2016 m.*	2017 m.	2018 m.
		proc. BVP		
BVP realus augimas:				
Stabilumo programa		2,3	2,7	2,6
Biudžeto planas		2,3	3,6	2,9
Skirtumas		0	0,9	0,3
Valdžios sektoriaus grynojo skolinimosi/skolinimo projekcija nesikeičiančios politikos scenarijaus atveju	B.9			
Stabilumo programa		0,3	-0,4	0,4
Biudžeto planas		0,3	0,1	0,5
Skirtumas		0	0,5	0,1

*Faktiniai iki 2017-09-30 žinoti duomenys.

3. LBP ir Europos Tarybos rekomendacijų Lietuvai, LBP ir Europos Sąjungos augimo ir darbo strategijos sąsajos

15 (6.a) lentelė. Rekomendacijos Lietuvai

Rekomendacija	Priemonių sąrašas	Poveikis siekiamam tikslui / rezultatas
1. Vykdyti fiskalinę politiką pagal Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies reikalavimus. Imtis sprendžiamas vidutinio laikotarpio fiskalinio tvarumo problemą, susijusią su pensijomis	1.1. Parengti 2018 m. valstybės biudžeto, Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, Valstybinio Socialinio draudimo fondo biudžeto projektus laikantis Lietuvos stabilumo 2017 m. programoje nustatytų išlaidų ribų.	Biudžetų projektų visuma užtikrins valdžios sektoriaus finansų drausmę reglamentuojančių teisės aktų laikymąsi ir ne didesnę nei leistiną nukrypimą nuo vidutinio laikotarpio tikslo.
	1.2. Nuo 2018 m. pradėti taikyti reikalavimą, kad savivaldybių, kurių asignavimai viršija 0,3 proc. BVP, biudžetai turi būti struktūriškai subalansuoti arba pertekliniai.	Vietos valdžios subsektoriui taikomos fiskalinės drausmės taisyklės padės sustiprinti valdžios sektoriaus finansų drausmę ir veiks anticikliška.
	1.3. Vykdyti stebėseną ir teikti pasiūlymus dėl priemonių, būtinų Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto pajamoms didinti ir demografinės poveikio pensijų sistemai ilguoju laikotarpiu mažinti.	V valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto stebėseną ir priitaikymas prie besikeičiančios demografinės situacijos.

<p>2. Gerinti mokesčių prievolių vykdymą ir plėsti mokesčių bazę, pereinant prie šaltinių, kurių apmokestinimas mažiau kenkia augimui.</p>	<p>2.1. Mokesčių apskaičiavimo smulkiąjam verslui paslaugos, sudarančios sąlygas pusiau automatizuotai tvarkyti pajamų ir išlaidų apskaitą, sukūrimas ir įdiegimas.</p>	<p>Mokesčių prievolių vykdymo gerinimas</p>
	<p>2.2. Proporcinių sankcijų už mokesčių įstatymų pažeidimus nustatymas.</p>	
	<p>2.3. EBPO automatinių mokesčių informacijos mainų iniciatyvų įgyvendinimas ir efektyvaus automatinių informacijos mainų būdu gautos informacijos naudojimo pradžia.</p>	
	<p>2.4. Išmaniosios mokesčių administravimo sistemos (IMAS) duomenų nuoseklus naudojimas siekiant didinti mokesčių vengimo rizikos analizės ir kontrolės veiksmų efektyvumą.</p>	<p>Mokesčių bazės plėtimas</p>
	<p>2.5. Akcizų tarifų ir akcizų taikymo apimties nuoseklus keitimas įvertinus jų įtaką viešiesiems finansams, šalies ekonomikai ir akcizų surinkimui.</p>	
	<p>2.6. Mokesčių už aplinkos teršimą atliekomis peržiūra siekiant nustatyti atliekų mažinimą ir perdirbimą skatinančius tarifus.</p>	<p>Planuojama keisti mokesčio už aplinkos teršimą tarifus taip, kad jie mokesčių mokėtojus skatintų mažinti susidarantių atliekų ir teršalų kiekius ir rūpintis atliekų daugkartiniu naudojimu ir sutvarkymu.</p>
<p>3. Taikyti veiksmingas aktyvios darbo rinkos politikos priemones</p>	<p>3.1. Užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų nedirbantiems ir socialinę paramą gaunantiems asmenims modelio sukūrimas ir įgyvendinimas.</p>	<p>Nedirbančių ir socialinę paramą gaunančių asmenų užimtumo skatinimas.</p>
	<p>3.2. Vyresnio amžiaus asmenų įtraukimas į darbo rinką, savanorišką veiklą socialiniuose projektuose, šių asmenų bendrųjų gebėjimų stiprinimas.</p>	<p>Padidintos vyresnio darbingo amžiaus asmenų dalyvavimo darbo rinkoje galimybės.</p>
<p>4. Skatinti suaugusiųjų mokymąsi ir taip spęsti kvalifikuotų darbuotojų trūkumo problemas</p>	<p>4.1. Sektorinių praktinio mokymo centrų įveiklinimo priemonių, skirtų pamėistrystės plėtrai, sukūrimas ir įdiegimas.</p>	<p>Profesinio mokymo ir aukštojo mokslo studijų turinio ir metodų atnaujinimas, orientuojantis į konkurencingų XXI a. kompetencijų suteikimą.</p>
	<p>4.2. Į mokymosi visą gyvenimą skatinimą orientuotų veiklų plėtra ir profesinės karjeros planavimo paslaugų teikimo mechanizmo sukūrimas ir įdiegimas.</p>	
	<p>4.3. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi teikėjų veiklos kokybės vertinimo modelio parengimas ir išbandymas bent 5 savivaldybėse.</p>	<p>Veiksmingų sąlygų ir paskatų mokytis visą gyvenimą sukūrimas.</p>
	<p>4.4. Regioninių suaugusiųjų švietimo koordinatorių kvalifikacijos tobulinimas ir veikimo užtikrinimas.</p>	

	<p>4.5. Veiksnių programos priemonių „Kompetencijos LT“, „Mokymai užsienio investuotojų darbuotojams“, „Kompetencijų vaučeris“, „Pameistrystė ir kvalifikacijos tobulinimas darbo vietoje“, „Inostazuotė“ įgyvendinimas.</p>	<p>Sukurtos galimybės įmonių, ypač mažų, darbuotojams tobulinti kvalifikaciją, technologinius įgūdžius, įgyti naujas kompetencijas.</p>
<p>5. Gerinti švietimo rezultatus atlyginant už mokymo ir aukštojo švietimo kokybę</p>	<p>5.1. Pedagogų rengimo, kvalifikacijos tobulinimo ir veiklos vertinimo sistemos, kurioje numatyta, kad už pedagogų rengimą ir jų kvalifikacijos tobulinimą atsakingos stipriausią mokslinį bei profesinį potencialą turinčios aukštosios mokyklos, sukūrimas ir įdiegimas.</p>	<p>Mokytojų rengimo, kvalifikacijos tobulinimo ir karjeros sistemos sukūrimas.</p>
	<p>5.2. Sutarčių su aukštosiomis mokyklomis dėl pedagogų (įskaitant profesinių mokyklų) rengimo ir jų kvalifikacijos tobulinimo sudarymas, remiantis valstybės raidos prioritetais, aukštųjų mokyklų veiklos vertinimo rezultatais, mokinių pasiekimų ir pažangos rezultatais.</p>	
	<p>5.3. Ilkimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų pirminis ir tęstinis rengimas (studijų programų atnaujinimas, dėstytojų kompetencijų gerinimas, nuoseklus ir nuolatinis pedagogų, vadovų ir viso personalo kvalifikacijos tobulinimas).</p>	
	<p>5.4. Naudos bendrojo ugdymo finansavimo metodikos visoje šalyje įdiegimas, atsižvelgiant į eksperimento analizės išvadas.</p>	<p>Švietimo ir mokslo finansavimo pertvarka</p>
	<p>5.5. Etatinio mokytojų darbo apmokėjimo tvarkos parengimas ir įgyvendinimas, siekiant sukurti patrauklias jų karjeros sąlygas.</p>	
	<p>5.6. Studijų finansavimo metodikos, paremtos sutartiniais santykiais su aukštosiomis mokyklomis, sukūrimas.</p>	
<p>6. Gerinti sveikatos priežiūros sistemos rezultatus: gerinti ambulatorinę priežiūrą, ligų prevenciją ir didinti paslaugų įperkumą</p>	<p>6.1. Slaugos paslaugų apimties plėtra, didinant finansavimą iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų.</p>	<p>Pagerintas ambulatorinių slaugos paslaugų prieinamumas pacientams, kurie dėl trumpalaikio sveikatos būklės pablogėjimo yra priklausomi arba beveik visiškai priklausomi nuo slaugytojų paslaugų ir pagalbos, tačiau neturi neįgalumo.</p> <p>1. Vaistų politikos gairių skatinančių racionalų vaistų vartojimą, kainų konkurenciją ir užtikrinančių tolygų vaistų prieinamumą patvirtinimas. 2. Vaistų politikos gairių įgyvendinimo priemonių plano parengimas.</p>
	<p>6.2. Vaistų politikos gairių skatinančių racionalų vaistų vartojimą, kainų konkurenciją ir užtikrinančių tolygų vaistų prieinamumą patvirtinimas.</p>	

	<p>6.3. Bendruomenių iniciatyvų sveikatos stiprinimo srityje skatinimas, remiant bendruomenių ir nevyriausybinę organizacijų įgyvendinamus projektus.</p>	Padidintas visuomenės informuotumas, stipresni sveikos gyvensenos įgūdžiai.
	<p>6.4. Psichikos sveikatos centrų veiklos optimizavimas, užtikrinant geresnę pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą, pritraukiant daugiau specialistų (psichoterapeutų, psichologų).</p>	Padidintas psichologų ir psichoterapeutų paslaugų prieinamumas, skiriant didesnę finansavimą.
<p>7. Padidinti minimalios socialinės apsaugos sistemos adekvatumą</p>	<p>7.1. Socialinių išmokų susiejimas su minimaliu vartojimo krepšeliu.</p>	Didesnė išmokos ir jų taikymo aprėptis (gavėjų skaičius).
	<p>7.2. Socialinio būsto fondo plėtra, nuomojant būstą rinkoje, skatinant nuomotojus, visiems asmenims ir šeimoms, turintiems teisę į paramą būstui išsinuomoti, sudarant sąlygas gauti būsto nuomos mokesčio dalies kompensaciją.</p>	Mažas pajamas turintys gyventojai su valstybės parama galės patys apsirūpinti būstu, o tiems kurie to padaryti nesugebės, savivaldybės jiems išnuomos būstą rinkoje.
	<p>7.3. Išmokos vaikui („vaiko pinigai“) visiems šeimose auginamiems (globojamiems) vaikams sistemos sukūrimas ir įteisinimas.</p>	Šeimų auginančių vaikus rėmimas, vaikų skurdo ir pajamų nelygybės mažinimas.
<p>8. Didinti viešųjų investicijų efektyvumą ir jas geriau susieti su šalies strateginiais tikslais</p>	<p>8.1. Dabartinės valstybės investicijų programos planavimo, naudojimo ir kontrolės reglamentavimo ir sistemos peržiūra, naujos investicijų vertinimo tvarkos ir vertinimo rodiklių parengimas.</p>	<p>Pagerinta investicijų projektų atranka ir kontrolė, investicijų projektų atranką padarys skaidresnė ir vieša, padidės valstybės lėšų panaudojimo efektyvumas ir rezultatyvumas. Investicinių projektų, kuriems pagrįsti taikomas sąnaudų ir naudos analizės būdas skaičius sudarys 100 proc.</p>
	<p>8.2. Investicijų sąsajų su strateginio planavimo dokumentuose nustatytais strateginiais tikslais vertinimas, vertinant investicijas.</p>	
	<p>8.3. Valstybės kontroliuojamų investicijų finansavimo šaltinių valdymo sistemos peržiūra.</p>	
	<p>8.4. Sąnaudų ir naudos analizės būdo taikymas visiems investicijų projektams pagrįsti.</p>	
	<p>8.5. Priimtų sprendimų dėl lėšų skyrimo investicijų projektams įgyvendinti viešinimo tvarkos ir stebėsenos po jų įgyvendinimo nustatymas.</p>	

16 (6.b) lentelė. ES darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo strategijoje nustatyti rodikliai

Nacionaliniai strategijos „Europa 2020“ tikslai	Priemonių sąrašas	Tiesioginis priemonės poveikis strategijos „Europa 2020“ tikslui pasiekti
<p>Nacionalinis užimtumo tikslas – 72,8 proc.</p>	<p>Taikyti aktyvios darbo rinkos politikos priemones, remiant bedarbių integraciją į darbo rinką, prioritetus skirti neturintiems kvalifikacijos ir ilgalaikiams bedarbiams, pirmiausia suteikti paklausią darbo rinkoje kvalifikaciją ir ugdyti darbdavių reikalavimus atitinkančias kompetencijas, kad būtų sėkmingai integruojamasi į darbo rinką.</p> <p>Priemonei įgyvendinti 2018 metais planuojama skirti 22,27 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų iš kurių 18 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.</p> <p>Tęsti Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimą ir kitas jaunimo užimtumą skatinančias programas.</p> <p>Priemonei įgyvendinti 2018 metais planuojama skirti 28,3 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų iš kurių 26 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.</p> <p>Įgyvendinti priemones, padedančias tobulinti žmogiškųjų išteklių kvalifikaciją, didinti jų kompetenciją ir ugdyti darbo jėgos įgūdžius, atitinkančius darbo rinkos poreikius.</p> <p>Priemonėms įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 15,23 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų iš kurių 14,24 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.</p>	<p>Sudaromos galimybės bedarbiams, ypač ilgalaikiams ir žemos kvalifikacijos, įgyti profesinę kvalifikaciją ir grįžti į darbo rinką, tokiu būdu mažinant ilgalaikį ir žemos kvalifikacijos asmenų nedarbą.</p> <p>Užtikrinamas greitas ir tvarus jaunimo perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką, mažinamas jaunimo nedarbas.</p> <p>Didinama darbo jėgos kvalifikacijos atitiktis darbo rinkos poreikiams ir tokiu būdu padidinamos išlikimo darbo rinkoje galimybės.</p> <p>Įgyvendinamos ES fondų investicijų priemonės „Žmogiškieji ištekliai Invest LT+“, „Mokymai užsienio įmonių darbuotojams“ (užsienio investuotojų, investuojančių Lietuvos Respublikos teritorijoje į gamybą ir (ar) paslaugas, darbuotojų mokymas ir kvalifikacijos tobulinimas, įskaitant mokymo darbo vietoje organizavimą), „Kompetencijos LT“ (specialiųjų mokymų skirtų sektorių kompetencijų ugdymui, įmonėms teikimas, darbinėje veikloje įgyjamų aukšto meistriškumo kvalifikacijų posistemės sukūrimas, mokymai pradedančiųjų įmonių darbuotojų kompetencijoms ugdyti), „Pameistrystė ir kvalifikacijos tobulinimas darbo vietoje“ (įmonių darbuotojų mokymai pameistrystės forma, skirti kvalifikacijai arba jos daliai įgyti, įmonių darbuotojų mokymai darbo vietoje, skirti kvalifikacijai tobulinti), „Inomokymai“, „Inostžuotė“, (įmonių, vykdančių MTEPI veiklas, darbuotojų mokymas ir technologinių įgūdžių tobulinimas užsienio MTEPI centruose ir (arba) užsienio įmonėse, vykdančiose MTEPI veiklas), „Kompetencijų vaučeris“ (mokymai įmonėms, taikant „kompetencijų vaučerio“ sistemą, skirtą didinti kvalifikacijos tobulinimo bei kompetentingumo plėtros galimybių prieinamumą įmonių darbuotojams).</p>
<p>Nacionalinių investicijų į</p>	<p>Remti verslo inovacinį potencialą skatinančias veiklas.</p>	<p>Įgyvendinamos ES fondų investicijų priemonės („Intelektas. Bendri mokslų“)</p>

<p>MTEP tikslas – 1,9 proc. BVP</p>	<p>Priemonėms įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 30,65 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų, iš kurių 30,08 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.</p>	<p>verslo projektai“, „Inopatentas“, „Inovaciniai čekiai“, „Inogeb LT“, „Inoklaster LT“, „Inocornect“, „SmartInvest LT“, „SmartInvest LT+“, „Smart FDI“, „Smartparkas LT“, „DPT pramonei LT+“, „Ikiprekybiniai pirkimai LT“), skatinančios verslą investuoti į inovacijas kurti reikalingą MTEP veiklą, MTEPI infrastruktūrą, išradimų patentavimą, naujų inovacinių įmonių steigimąsi ir plėtrą skatinančios tradicinės pramonės transformaciją, diegiant svarbių pramonės inovatyvumui ir visos ekonomikos augimui technologijas – didelio poveikio technologijas labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių gamybos procesuose. Priemonėmis remiamas dalyvavimas tarptautinėse su inovacijomis siejamose programose ir projektuose, remiamas žmogiškųjų išteklių gebėjimų stiprinimas ir skatinama inovacijų paklausa, remiant ikiprekybinių pirkimų vykdymą.</p> <p>Taip pat vykdomos priemonės, skatinančios verslo investicijas į MTEPI klasterio infrastruktūros kūrimą ir jo eksploatavimą, dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose, TUI į MTEPI veiklas, infrastruktūrą bei investicijas į pramonės parkų ir LEZ, kuriuose užsienio įmonės vykdytų MTEPI veiklas, inžinierinius tinklus ir susiekimo komunikacijas. Bus teikiamos konsultacijos verslui dėl inovatyvių produktų kūrimo.</p> <p>2018 m. didelis dėmesys bus skiriamas pramoninės doktorantūros skatinimui, siekiant didinti tyrėjų įdarbinimą verslo sektoriuje bei skatinti taikomuosius mokslinius tyrimus aktualiomis verslui temomis, taip pat kvalifikuotų tarpininkų sumamos specializacijos kryptyse pritraukimui, siekiant skatinti technologines partnerystes bei spartinti inovacijų diegimą įmonėse.</p>
	<p>Skatinti tarpinstitucinį, tarpsektorinį ir tarptautinį bendradarbiavimą plėtojant aukščiausio lygio mokslinius tyrimus, taip pat visuomenei ir valstybei strategiškai svarbių problemų sprendimui ir ūkio plėtrai aktualias MTEP veiklas</p> <p>Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 9,56 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų, iš kurių 7,45 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.</p>	<p>Siekiami sudaryti sąlygas Lietuvos tyrėjams individualiai, Lietuvos ir užsienio tyrėjų grupėse, bendradarbiaujant su kitų mokslo ir studijų institucijų tyrėjais, arba verslo įmonėmis vykdyti aukšto lygio mokslinius tyrimus ir kitą MTEP veiklą, kurią vykdant būtų ne tik kuriamos naujos žinios, bet ir rezultatai, kurių taikymas versle ir visuomenės poreikiams gali kurti aukštą pridėtinę vertę.</p>
	<p>Plėtoti komercinių ir nekomercinių MTEP rezultatų naudojimą.</p> <p>Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 11,17 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų.</p>	<p>Siekiami sukurti žinių ir technologijų sklaidos ir komercinimo ekosistemą mokslo ir studijų institucijose, kuri užtikrintų visapusę paramą tyrėjams ir studentams, siekiantiems komercinti savo kuriamus MTEP rezultatus.</p> <p>Laukiamas poveikis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veiksmingas MTEP veiklos rezultatų panaudojimas verslo ir visuomenės poreikiams; - Prielaidos svarbiausių socialinių

		ekonominių iššūkių sprendimui.
	Kurti, atnaujinti ir telkti MTEP infrastruktūrą, sudarančią žinių ir inovacijų kūrimo sąlygas. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 17,58 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų.	Siekama sukurti ir atnaujinti aukšto lygio infrastruktūrą, svarbią tolesniam šalies MTEP sistemos plėtrai, užtikrinti nuolatinį jos aukšto lygio palaikymą, taip sudarant geriausias sąlygas tyrėjams vykdyti aukšto lygio MTEP veiklą ir kurti aukštos pridėtinės vertės rezultatus.
	Rengti aukštos kvalifikacijos tyrėjus, stiprinti ir telkti žmogiškąjį MTEP potencialą sumamos specializacijos kryptims plėtoti. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 15,5 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų, iš kurių 15,24 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.	Ketinama finansuoti MTEP srities specialistų rengimą visose studijų pakopose, suteikti jiems galimybę rinktis tyrėjo karjerą ir sąlygas ugdyti tam reikalingas kompetencijas. Planuojama ugdyti ir stiprinti tyrėjų ir kitų specialistų gebėjimus dalyvauti nacionaliniu ir tarptautiniu mastu organizuojamoje MTEP veikloje, kurti ir stiprinti žinioms imlių įmonių mokslinį potencialą, pritraukiant į jas aukšto lygio tyrėjus ir kitus specialistus, skatinti tarpdisciplininių, tarpsektorinių ir tarptautinių specialistų judumą.
Išmetamų šiltnamio efekta sukeliančių dujų kiekis ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje nedalyvaujančiuose sektoriuose (pokytis nuo 2005 metų lygio proc. ir mln. tonų CO₂ ekvivalentu) tikslas – 2020 m. padidėtų ne daugiau 15 proc.	Nacionalinė klimato kaitos valdymo politikos strategija patvirtinta Seimo 2012 m. lapkričio 6 d. nutarimu Nr. XI-2375; Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos strategijos tikslų ir uždavinių 2013-2020 metams įgyvendinimo tarpinstitucinis veiklos planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. 366 ir vėlesniojo pakeitimai; Sektorinės programos ir planai: Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugšėjo 23 d. nutarimu Nr. 1213; Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 1328; Valstybinis atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. 366. 2018 m. iš ES struktūrinių investicinių fondų planuojama skirti 18,86 mln. EUR atliekų deginimo gamyklai (Vilniaus kogeneracinei elektrinei); 9,19 mln. EUR atliekų surinkimo infrastruktūros plėtrai savivaldybėse. Taip pat planuojama skirti Klimato kaitos specialiosios programos lėšas bei lėšas iš mokesčio už aplinkos teršimą gaminių ar pakuotės atliekomis.	2018 m. bus pasiekta: - ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje nedalyvaujančiuose sektoriuose neviršytas Lietuvai nustatytas leistinas metinis išmetamųjų šiltnamio efekta sukeliančių dujų kiekis – 14,74 mln. t CO ₂ ekv.; - atsinaujinančių energijos išteklių dalis galutiniame energijos balanse sudarys 27 proc.; - galutinės energijos vartojimo efektyvumas padidės 11 proc., palyginti su 2010 m.
Nacionalinis atsinaujinančių energijos išteklių sunaudojimo tikslas – 23 proc.	<i>Nacionalinė atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 789.</i> Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijos įgyvendinimo 2010–2015 metų priemonių planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 1-180. <i>Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas Nr. XI-1375.</i> Skatinti perėjimą nuo iškastinio kuro prie	Didinant atsinaujinančių energijos išteklių dalį šalies energijos balanse, kuo geriau patenkinti energijos poreikį elektros ir šilumos energetikos bei transporto sektoriuose vidaus išteklių, atsisakyti importuojamo taršaus iškastinio kuro ir taip padidinti energijos tiekimo saugumą, energetinę nepriklausomybę ir prisidėti prie tarptautinių pastangų mažinti šiltnamio efekta sukeliančių dujų emisijas. Užtikrinant darnią atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą, skatinti tolesnį

	atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo šilumos energijai gaminti, efektyvesnę šilumos energijos gamybą. Priemonei 2018 m. planuojama skirti 17 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų. Skaitinti biokuro kogeneraciją. Priemonei 2018 m. planuojama skirti 3,5 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų.	naujų technologijų vystymąsi ir diegimą bei pagamintos energijos vartojimą, ypač atsižvelgiant į Lietuvos tarptautinius įsipareigojimus, aplinkos apsaugos, išskastinių energijos išteklių tausojimo, priklausomybės nuo išskastinių energijos išteklių ir energijos importo mažinimo bei kitus valstybės energetikos politikos tikslus.
Nacionalinis energijos efektyvumo tikslas –740 ktne	Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa ir Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa. Programoms įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 44,8 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų, iš kurių 8,5 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos. Taip pat planuojama skirti Klimato kaitos specialiosios programos lėšas. Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa (centrinės valdžios pastatų modernizavimui 2018 m. planuojama skirti 16 mln. EUR)	Bus atnaujinami daugiabučiai ir viešieji pastatai, siekiant padidinti energijos vartojimo efektyvumą. Pastatai po modernizacijos turi pasiekti C energinio naudingumo klasę.
Nacionalinis tikslas, kad 18–24 metų asmenų, įgijusių tik pagrindinį išsilavinimą ir toliau nesimo kančių dalis būtų – nedidesnė nei 9 proc.	Kurti ir diegti taiklesnę ugdymo turinį ir naujas mokymo organizavimo formas. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 8,06 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų. Įvesti kriterinį kaupiamąjį vertinimą ir mokymosi rezultatų pripažinimą. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 3,68 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų, iš kurių 2,84 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos. Toliau gerinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų galimybes mokytis. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 3,41 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų, iš kurių 2,91 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.	Kuriami ir išbandomi ugdymo organizavimo ir pagalbos modeliai. Vykdomi Mokyklų pažangos konkursai. Pagerintos, saugios aplinkos mokinių prieigai prie skaitmeninių išteklių. Kuriamas kaupiamoji vertinimo sistema. Kuriamas ir diegiamas brandos darbas. Išplėtota ugdymosi formų įvairovė ir padidintas švietimo pagalbos prieinamumas bendrosios paskirties mokyklose. Savivaldybėse išplėtota kompleksškai teikiama švietimo pagalba, socialinės, sveikatos priežiūros paslaugos vaikams ir jų tėvams. Sumažintas specialiosiose mokyklose ir ugdymo centruose ugdomų vaikų skaičius, diegiant inovatyvius ugdymo ir švietimo pagalbos teikimo organizavimo modelius, aprūpinant mokyklas specialiosiomis mokymosi ir ugdymui skirtomis techninės pagalbos priemonėmis, tobulinamos švietimo pagalbos specialistų (psichologų, socialinių pedagogų, specialiųjų pedagogų, logopedų), mokytojų kompetencijos. Plėtojamos konsultacinės ir metodinės specialiojo ugdymo ir vaikų socializacijos centrų funkcijos.
	Toliau įgyvendinti patyčių, žalingų polinkių ir kitas prevencijos bei pagalbos mokiniams programas. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 788 tūkst. EUR valstybės biudžeto lėšų, iš kurių 713 tūkst. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.	Padidinta prevencinių programų įvairovė, mokyklų dalyvaujančių įgyvendinant smurto ir patyčių prevencijos programas, aprėptis. Mažėjantis patyčių mastas.
	Toliau didinti neformaliojo vaikų švietimo įvairovę ir prieinamumą. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 11,77 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų, iš kurių 4,64 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.	Daugiau vaikų dalyvauja neformaliojoje vaikų švietime ir tobulina bendrąsias ir dalykines kompetencijas. Pagerinta neformaliojo vaikų švietimo mokyklų infrastruktūra ir ugdymo bazė. Patobulintos mokytojų kompetencijos.

	Toliau atnaujinti profesinio mokymo programos pagal ūkio ir regiono poreikį. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 7,66 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų.	Kuriant išplėtotą modernią profesinio mokymo sistemą rengiami ūkio poreikius atitinkantys skirtingų ūkio sektorių profesiniai standartai. Vadovaujantis jais rengiamos modulinės profesinio mokymo programos. Tokiu būdu lanksčiai reaguojama į verslo poreikius, atnaujinant atskirus programų modulius ir formalizuojant gamyboje įgyjamąs kompetencijas, užtikrinant sklandžią besimokančiųjų integraciją į darbo rinką.
Nacionalinis tikslas, kad 30–34 metų asmenų, turinčių aukštąjį arba žemesnį išsilavinimą dalis būtų – 48,7 proc.	Siekiant aukštesnės studijų kokybės, modernizuoti studijų infrastruktūrą. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 3,18 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų.	Kuriamą aukštojo mokslo studijų infrastruktūrą, atliepanti ekonominių poreikių. Sudaromos palankios ir modernios sąlygos studijuojantiems įgyti reikiamas kompetencijas.
	Skirti socialines stipendijas ir kitą paramą studentams iš socialiai jautrių grupių. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 6,97 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų, iš kurių 1,09 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.	Sudaromos socialinės ir finansinės paskatos bei pagalba studentams iš socialiai jautrių grupių mažinama socialinė atskirtis aukštojo mokslo srityje.
	Toliau skatinti mokymo paslaugų suaugusiems plėtotę ir galimybę mokytis. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 1,36 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų.	Lietuvos aukštesiose mokyklose vertinant ir pripažįstant neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytas kompetencijas prisidedama prie Lietuvos aukštojo mokslo studijų sistemos prieinamumo ir lankstumo didinimo.
Nacionalinis skurdo mažinimo tikslas – sumažinti skurde gyvenančių ir socialiai atskirtų žmonių, kuriems tai gresia, skaičių iki 814 tūkst.	Socialinio draudimo pensijų reformos įgyvendinimas. Papildomas valstybės biudžeto lėšų poreikis 2018 m. dėl pagrindinės pensijos dalies perdavimo valstybės biudžetui ir pensijų draudimo tarifo sumažinimo 1 p. p. – 128 mln. EUR.	Plečiama socialinio draudimo pensijų finansavimo bazė. Nustatomos aiškios indeksavimo taisyklės, kad būtų išlaikoma pensijų perkamoji galia. Pakeičiama socialinio draudimo netektį darbingumo pensijos skaičiavimo formulė, kad pensijos dydis būtų susietas su darbingumo lygio procentu ir taip būtų pagenintas šių pensijų adekvatumas (įsigalioja nuo 2018 m.).
	Naujo Nedarbo socialinio draudimo įstatymo, kuriuo didinama asmenų socialinė apsauga, įgyvendinimas. 2018 m. nedarbo draudimo išmokoms planuojama skirti 165,0 mln. EUR Sodros biudžeto lėšų.	Nedarbo socialinio draudimo išmokos adekvatumo ir gavėjų aprėpties padidinimas nedarbo atveju didinant nedarbo draudimo išmoką, ilginant jos mokėjimo trukmę bei plečiant aprėptį.
	Didinti socialinių paslaugų prieinamumą. 2018 m. iš valstybės biudžeto lėšų planuojama skirti: - priemonei „Plėtoti socialinių paslaugų infrastruktūrą“ 300 tūkst. EUR, iš kurių 250 tūkst. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos; - priemonei „Plėtoti integraciją pagalbą neįgaliesiems ir senyvo amžiaus asmenims“ 4,4 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų; - priemonei „Teikti kompleksines paslaugas šeimai ir vaikams“ 3,69 mln. EUR iš kurių 3,5 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos; - priemonei „Teikti neįgaliesiems profesinės reabilitacijos paslaugas“ 2,2 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų; - priemonei „Teikti psichosocialinės reabilitacijos ir integracijos į darbo rinką paslaugas asmenims, priklausomiems nuo	Plėtojama stacionarių ir nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūra, integrali pagalba (slauga ir socialinė globa) į namus, taip pat vystomos bendruomeninio tipo nestacionarios kompleksinės paslaugos socialinę riziką ar socialinę atskirtį patiriantiems asmenims ir socialinėms grupėms, skatinamas vyresnio amžiaus asmenų įsitraukimas į savanorišką veiklą.

	<p>psichoaktyvių medžiagų“ 1,8 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų;</p> <ul style="list-style-type: none"> - priemonei „Teikti romams sociokultūrinės ir integracijos į darbo rinką paslaugas – siekti, kad mažinant socialinę atskirtį jie įsiliėtų į aktyvų Lietuvos visuomenės gyvenimą“ 250 tūkst. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų; - priemonei „Ugdyti vyresnio amžiaus asmenų kompetencijas ir suteikti kvalifikaciją, siekiant didinti dalyvavimą darbo rinkoje ir savanoriškoje veikloje“ 1,44 mln. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų; - priemonei „Įgyvendinti Nediskriminavimo skatinimo veiksmų plano priemones“ 400 tūkst. EUR iš ES struktūrinių investicinių fondų lėšų; - priemonei „Integuoti socialinės rizikos ir socialinės atskirties asmenis į darbo rinką: 7,06 mln. EUR iš kurių 6,19 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos. 	
	<p>Teikti paramą labiausiai skurstantiems asmenims. 2018 metais iš Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (EPLSAF) planuojama skirti 26,39 mln. EUR.</p>	<p>Įgyvendinant EPLSAF lėšomis finansuojamą projektą, planuojama per metus suteikti pagalbą maisto produktais ir higienos prekėmis apie 280 tūkst. labiausiai skurstančių asmenų.</p>
	<p>Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų įgyvendinimas. 2018 m. planuojama skirti priemonei „Vykdyti perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų“ 9,55 mln. EUR valstybės biudžeto lėšų, iš kurių 9,3 mln. EUR sudarys ES struktūrinių investicinių fondų lėšos.</p>	<p>Sukurama kompleksškai teikiamų paslaugų sistema, kuri sudarytų galimybes kiekvienam vaikui, neįgalajam ar jo šeimai (globėjams, rūpintojams) gauti individualias pagal poreikius paslaugas ir reikiamą pagalbą bendruomenėje.</p>
	<p>Socialinių išmokų susiejimas su minimaliu vartojimo krepšeliu. Preliminariais skaičiavimais, priemonei įgyvendinti papildomai 2018 m. planuojama skirti 6,8 mln. EUR iš valstybės biudžeto, iš savivaldybių biudžetų reikės 64,8 mln. EUR lėšų.</p>	<p>Susiejus išmokas su minimaliu vartojimo krepšeliu (ar jį atitinkančiu dydžiu) turėtų didėti ir išmokos, ir jų taikymo aprėptis (gavėjų skaičius).</p>
	<p>Išmokos vaikui („vaiko pinigų“) visiems įteisirimas. Priemonei įgyvendinti 2018 m. planuojama skirti 194,9 mln. EUR iš valstybės biudžeto.</p>	<p>Nuo 2018 m. įteisinti vienodo dydžio išmokos vaikui („vaiko pinigų“) mokėjimą visiems vaikams, o nepasiturintioms šeimoms ir gausioms (tris ir daugiau vaikų auginančioms) šeimoms skirti dar ir papildomą išmoką. Taip bus remiamos šeimos, auginančios vaikus, mažinamas vaikų skurdas ir pajamų nelygybė.</p>

4. Metodologiniai aspektai

17 (8) lentelė. Ekonominės raidos scenarijaus rengimas

Skaičiavimo technika	Biudžeto proceso etapas, kuriame buvo naudota technika	Svarbūs naudotų modelių/technikų bruožai	Prielaidos
Nacionalinės sąskaitybės principai, ekonometrinis ir ekspertinis vertinimas	Ekonominės raidos scenarijus	Makroekonominės prognozės yra rengiamos vidutiniam laikotarpiui naudojantis pagal nacionalines sąskaitas sudarytu makroekonominio modeliu. Analizuojant atskirus arba daugiau nei vieną potencialiai tarpusavyje susijusius makroekonominis rodiklius, sudaromos ekonometrinės lygtys, taip pat naudojamas ekspertinis vertinimas. Potencialaus BVP skaičiavimai paremti ECOFIN 2002 metais patvirtinta metodika.	Techninės prielaidos (naftos kaina, valiutų kursas ir palūkanų normos)

Pajamų prognozavimas

Pajamų iš mokesčių prognozė rengiama vadovaujantis makroekonominėmis prognozėmis, statistiniais duomenimis, pajamų dinamika bei valstybės institucijų pateikta informacija. Pajamų iš atskirų mokesčių prognozė gali būti koreguojama pasitelkiant ekspertinį vertinimą, t. y. atsižvelgiant į kitas nei įstatymų pakeitimų projektuose numatytas aplinkybes, darančias įtaką pajamų surinkimui.

Priklausomai nuo mokesčio, taikomas vienas arba keli prognozavimo metodai:

- Detalaus modeliavimo metodas. Renkami duomenys apie kiekvienos kategorijos mokėtojų skaičių ir tos kategorijos bendrąją pajamų sumą bei struktūrą. Kuriamas simuliacinis modelis iš dvejų blokų – tipinio mokesčio mokėtojo ir agreguojantis blokas. Taikant modelį apskaičiuojama, kiek mokesčių vidutiniškai sumokės atskiras mokesčių mokėtojas, atstovaujantis tam tikrai grupei, kiek visa grupė ir pagaliau visi šalies mokesčių mokėtojai.

- Efektyvaus vidutinio tarifo metodas. Įstatymu nustatytas mokesčio tarifas koreguojamas atsižvelgiant į taikomas lengvatas, mokestinės bazės išimtis ir pan. Tokiu būdu įvertintas efektyvus vidutinis tarifas dauginamas iš mokesčio bazės apimties, kad būtų gauta pajamų iš atitinkamų mokesčių prognozė.

- Elastingumo metodas. Nustatoma priklausomybė tarp pajamų iš mokesčio didėjimo (mažėjimo) ir atitinkamos bazės dinamikos. Įvertinus elastingumo koeficientą, būdingą konkrečiam mokesčiui, bei prognozuojamos bazės pasikeitimus, prognozuojamos pajamos iš to mokesčio.